

INTEGROVANÝ SYSTÉM
NAKLÁDÁNÍ S ODPADY
V KRAJI VYSOČINA

Role poplatků za komunální odpad

Náklady obcí na odpadové hospodářství

Seminář Dáváme odpadům druhou šanci
Hrotovice, 30. 9. - 1. 10. 2021

Ekonomický nástroj – poplatky za komunální odpad vers. realita

- §59 – **povinnost obce přebrat veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob.** *V praxi toto ustanovení znamená, že obec nemá téměř žádnou možnost omezit produkci odpadů od obyvatel (resp. FO), protože musí jejich veškerý KO přebrat a zajistit nakládání s ním podle zákona o odpadech.*
- *Neprovázanost možnosti užití obecního systému OH se zaplacením poplatku na KO. V praxi to znamená, že i když poplatník nezaplatí stanovený poplatek, může i tak využívat celý systém obce. Stejně tak mohou systém OH využívat i FO, které poplatníky nejsou. Obec může od poplatníků poplatky vymáhat dle daňového řádu. Na druhé straně některé obce a města nahrazují poplatek za odpady daní z nemovitosti nebo poplatky nemají žádný*
- *Využitelnost poplatku pro obyvatele jako motivačního nástroje je v praxi díky uvedeným skutečnostem dosti omezená*
- **2 typy místních poplatků**
 - Poplatek za obecní systém OH
 - Paušální pro trvale hlášené osoby, vlastníky nemovitostí, kde není přihlášená žádná FO, max. 1200 Kč/rok, výše poplatku závisí na rozhodnutí obce. Povinné osvobození skupin obyvatel, možnost osvobození a úlev, které nesmí být diskriminační (nelze stanovit jiný poplatek pro trvale hlášené a pro chataře). Poplatek lze vybrat v průběhu poplatkového období (kalendářní rok)
 - Poplatek za odkládání odpadů z nemovité věci
 - Motivační poplatek (PAYT), je vázaný na platbu za popelnici na SKO (ale do poplatků lze promítnout např. celé náklady na OH). Poplatníkem jsou bydlící osoby nebo vlastníci nemovitostí, kde není přihlášená žádná FO. Plátcí jsou vlastníci nemovitostí. Základ poplatku lze stanovit podle hmotnosti (předpokládá vážení nádob, max. 6 Kč/kg), podle objemu (předpokládá sledování využitého objemu, max. 1 Kč/l), podle kapacity sběrných nádob (kombinace objemu a frekvence svozu, max. 1 Kč/l). Možnost stanovit minimální základ poplatku). Nepředpokládá se použití úlev. Poplatek lze vybrat po ukončení poplatkového období (v případě dle kapacity lze vybrat část poplatku např. po skončení pololetí). Plátce může kapacitu nádob měnit v průběhu roku (oznamovací povinnost)

Role poplatku v OH obcí

- **Vybrat finanční prostředky na pokrytí nákladů na OH v obcích**
 - Nejdůležitější role poplatku, ostatní role (např. motivační) jsou podružné (*finanční motivace fungují pouze částečně ve vazbě na SKO, je ale potřeba počítat s odkládáním SKO mimo zpoplatněné nádoby*)
- **Trocha filozofie:**
 - **PAYT** může platit jen v případě, že občan jako znečišťovatel platí skutečně za veškeré produkované odpady, tj. za všechny odpady, které odkládá do obecního systému a s jejichž nakládáním má obec náklady, které musí hradit.
 - Logicky sem tedy patří i náklady spojené s objemnými odpady, bioodpady, využitelné složky (papír, plast, sklo, kov, textil a další), možnost využití sběrného dvora, sběr nebezpečných složek KO atd.
 - Motivace vázaná pouze na snížení produkce SKO (poplatek za odkládání s nemovité věci) nebo nadprodukcí využitelných složek (možnost úlev do poplatku za obecní systém) je chybná.
 - Vzhledem k nárůstu nákladů na separaci a využití KO rostou celkové náklady OH – i když člověk bude produkovat stále méně SKO, celková platba, do které se promítnou tyto náklady, resp. sazba poplatku bude narůstat (obtížné vysvětlení pro občany)
- Cílem je přesvědčit obyvatele (i s použitím např. finančních nástrojů), aby odpad neprodukovali – předcházení vzniku a omezení produkce odpadů je hlavním principem oběhového hospodářství
- *Jaký poplatek je tedy správný a jak jej nastavit?*

Jak by mohl vypadat funkční poplatek za OH

- Podmínkou poplatku je, aby pokryl náklady obce spojené s nakládáním s odpady
- 1. **Forma obecní/městské daně – příspěvek na veškeré služby, které obyvatel využívá v obci ve spojení s odpady, které produkuje**
 - Nutná vazba na všechny bydlící obyvatele
 - Nutnost nastavení jednoznačných pravidel pro sběr odpadů, využití sběrného dvora, sběrných prostředků s možností sankcí za jejich nedodržování, nutná kontrola chování obyvatel
- 2. **Poplatek typu PAYT**
 - Nutná vazba na všechny bydlící obyvatele
 - Poplatek musí být složený z fixní (*všichni zaplatí poměrnou část z nákladů na OH, které platí obec za všechny služby v OH – sběr, svoz, přeprava apod.*) a variabilní složky (*odvíjí se nejčastěji od produkce SKO, tvoří menší část poplatku, který vychází z variabilních nákladů obce spojených s konečným využitím nebo odstraněním KO podle množství*)
 - Obdoba – platba za energie, vodu – platíte za spotřebu podle množství a paušál za přenosovou soustavu*
 - Nutnost nastavení jednoznačných pravidel pro sběr odpadů, využití sběrného dvora, sběrných prostředků s možností sankcí za jejich nedodržování, nutná kontrola chování obyvatel
- V ČR není zpoplatnění občanů v OH takto koncipováno (celá řada omezení, např. bydlící x trvale hlášený obyvatel x identifikovatelný poplatník, nemožnost nastavit pravidla pro obyvatele k odkládání odpadů a zároveň omezení jejich produkce atd.)

Jak vybrat vhodný poplatek dle zákona o místních poplatcích

- Jakou skupinu obyvatel chce obec zpoplatnit (trvale hlášené x bydlící osoby)
- Jaký podíl na nákladech obce na OH má poplatek od obyvatel pokrýt
- Do jaké míry chce obec finančně nebo jinými nástroji motivovat obyvatele k omezení produkce SKO (finanční motivace jsou funkční pouze ve vazbě na SKO)
- Zda je obec schopna spolehlivě prokázat plátcům v různých typech zástavby hmotnost, objem odpadů vyprodukovaných poplatníky nebo objem použitých sběrných nádob, a to v celém poplatkovém období.
- Jaké jsou náklady na adresný systém (poplatek za odkládání odpadů z nemovité věci) a jaký je očekávaný efekt

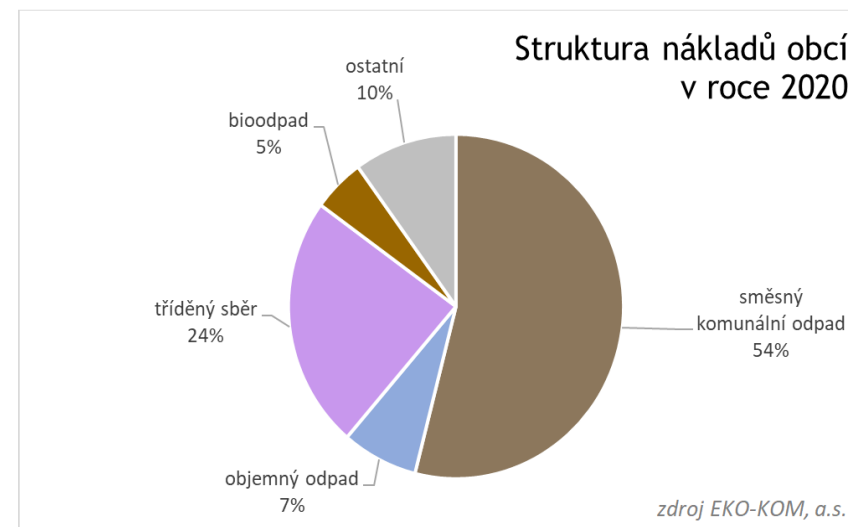
Poplatek za obecní systém	Poplatek za odkládání odpadů z nemovité věci
+ univerzálně použitelný ve všech typech zástavby a všech velikostních skupinách obcí	+ motivační, umožňuje vázat platbu na produkci SKO – čím menší produkce, tím nižší platba. Poplatek většinou vede k částečnému poklesu produkce SKO z domácností.
+ Je dobře pochopitelný (pokud je správně komunikován), že se podílí na nákladech celého systému OH v obci, který může občan využívat	+ Umožňuje zpoplatnit osoby bydlící v obci bez ohledu na jejich trvalé přihlášení
+ Umožňuje nastavit osvobození od poplatku a různé úlevy (včetně úlevy za třídění)	+ Je vhodný pro menší obce, kde lze využít jeho motivační funkci (vazba poplatku na chování poplatníka)
+ Lze jej vybrat v průběhu kalendářního roku, pro který je nastaven, nevyžaduje agendu spojenou se sledováním produkce odpadů jednotlivých poplatníků	+ Možnost stanovit minimální základ poplatku (jistota alespoň částečného pokrytí nákladů na OH)
- Poplatek není motivační. Pro motivaci k omezení produkce SKO apod. je potřeba použít jiné nástroje	- Poplatek je použitelný spíše v zástavbách rodinných domků, případně bytových domů s malým počtem bytových jednotek. U BD rozhoduje o výši poplatku za nemovitost vlastník, není možná motivace jednotlivých domácností
- nelze zpoplatnit osoby, které sice v obci bydlí, ale nejsou v ní trvale hlášené	- Náročnější agenda (administrativně, nákladově) spojená se sledováním odkládání odpadů z jednotlivých nemovitostí
- nízká maximální hranice 1200 Kč/obyvatel/rok	- Náročnější komunikace – poplatek není spojen jen s nakládáním s SKO, ale i s možností využití ostatních částí obecního systému OH
	- Možné nestandardní chování poplatníků ve snaze ušetřit zpoplatněnou část SKO – ostatní nadprodukovaný SKO je odkládán do odpadkových košů, veřejných kontejnerů (často i na tříděný odpad), na černé skládky. Obec může mít vyšší náklady spojené s úklidem.
	- Poplatek lze vybrat až po skončení poplatkového období, a to na základě platebního výměru (nebo hromadný předpisný seznam) plátců poplatku.

Celkové náklady na OH obcí

Datový zdroj: EKOKOM,a.s

SO ORP – Kč/ob.	2018	2019	2020
Bystřice nad Pernštejnem	813,3	954,7	968,8
Havlíčkův Brod	998,0	1 217,1	1 322,9
Humpolec	971,5	1 466,4	1 119,1
Chotěboř	859,4	1 000,1	963,9
Jihlava	779,3	833,6	871,8
Moravské Budějovice	868,6	883,1	1 123,8
Náměšť nad Oslavou	837,7	1 128,4	1 296,0
Nové Město na Moravě	850,3	967,4	1 075,5
Pacov	1 333,6	1 467,5	1 119,2
Pelhřimov	917,4	1 026,5	1 080,1
Světlá nad Sázavou	910,6	1 065,0	1 243,2
Telč	1 008,0	1 063,7	1 306,1
Třebíč	792,2	944,9	1 042,5
Velké Meziříčí	942,4	1 067,2	1 220,6
Žďár nad Sázavou	638,2	671,8	748,4
Kraj Vysočina	855,4	984,2	1 050,4
ČR	978,1	1 031,7	1 063,8

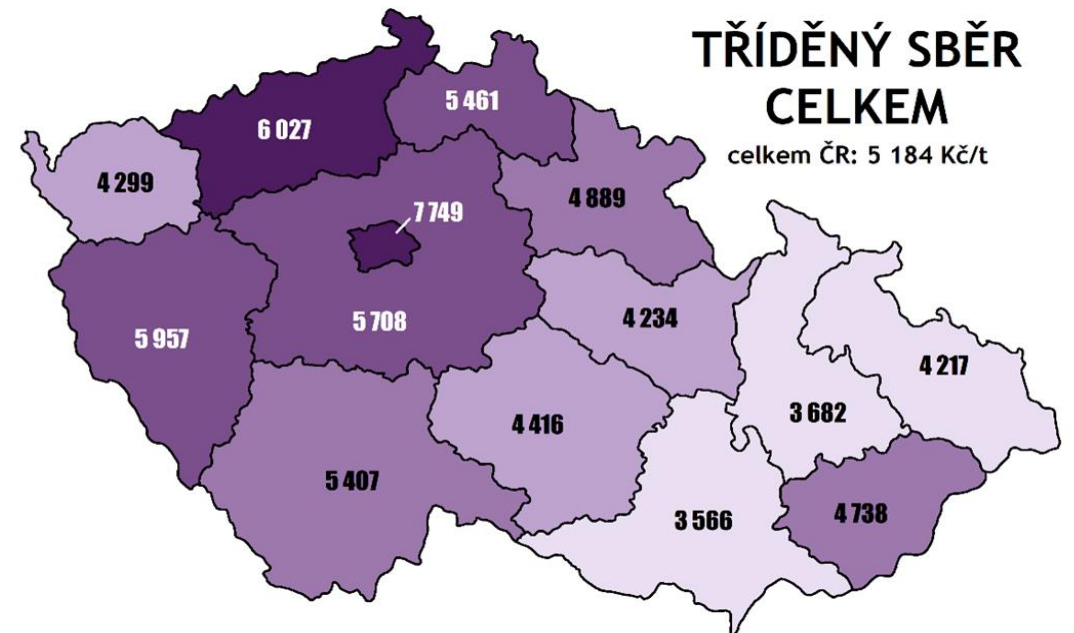
Velikostní skupina	2018	2019	2020	2020 ČR
do 500 ob.	825,7	939,0	1 008,0	1 089,9
501-1000 ob.	796,2	922,0	1 003,6	1 051,3
1001-4000 ob-	833,8	960,8	1 023,7	1 042,7
4001-10000 ob.	950,4	1 077,7	1 219,2	1 128,6
10001-20000 ob	921,8	1 133,8	1 109,2	1 089,1
20001-50000 ob.	868,7	1 042,1	1 133,6	1 138,9
nad 50000 ob.	781,8	793,8	808,1	985,5
Kraj Vysočina/celkem	855,4	984,2	1 050,4	1 063,8

Náklady na tříděný sběr (papír, plast, sklo, NK)

Datový zdroj: EKO-KOM, a.s.

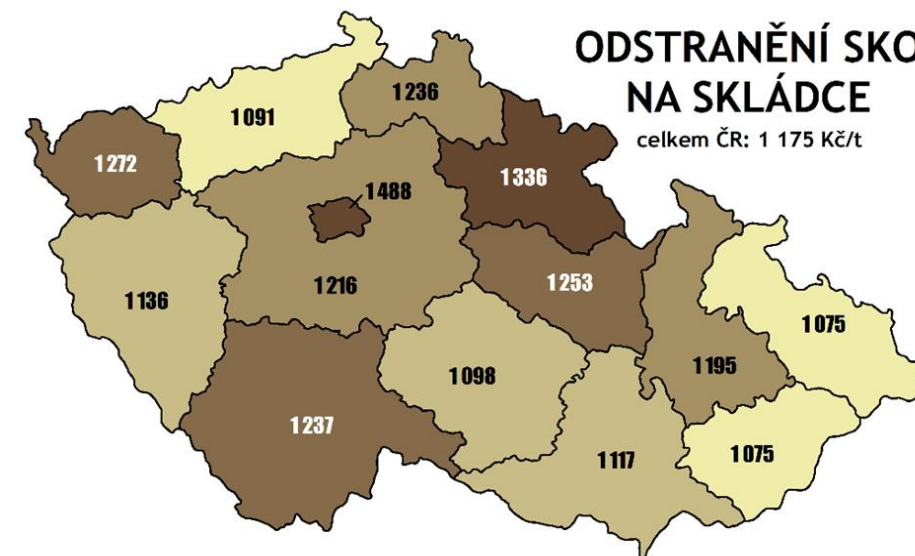
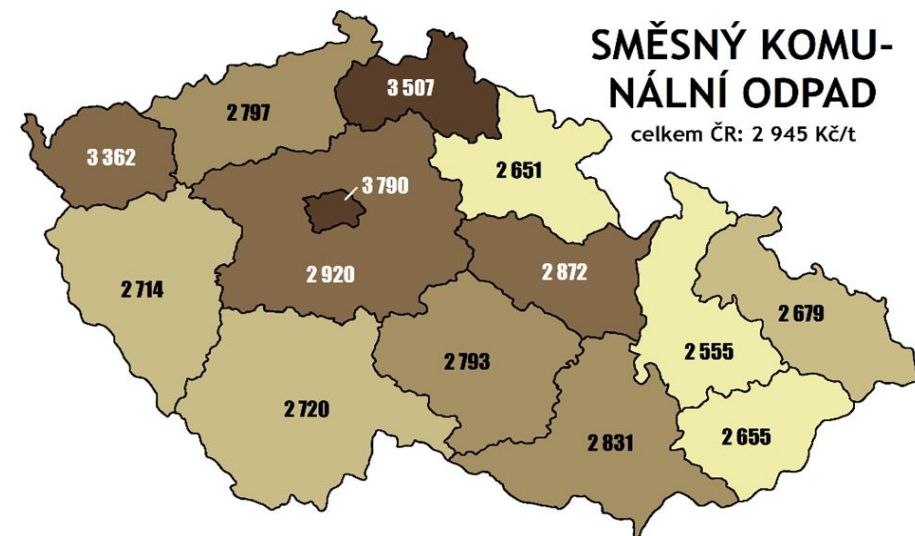
SO ORP	2019		2020		
	Kč/t	Kč/ob.	Kč/t	Kč/ob.	Kg/ob.
Bystřice nad Pernštejnem	3 917	158,0	4 521	192,8	44,0
Havlíčkův Brod	7 209	347,7	7 610	412,7	58,9
Humpolec	4 168	216,3	3 041	180,3	59,8
Chotěboř	6 488	359,9	5 234	343,5	71,5
Jihlava	3 165	164,7	3 431	199,0	61,0
Moravské Budějovice	4 263	142,3	5 033	204,1	49,8
Náměšť nad Oslavou	4 668	239,9	4 282	256,3	65,2
Nové Město na Moravě	3 528	213,0	3 733	248,5	68,2
Pacov	3 864	229,2	3 105	202,3	70,7
Pelhřimov	4 188	214,7	4 433	248,4	57,5
Světlá nad Sázavou	5 826	244,0	6 470	334,9	51,6
Telč	5 478	283,4	3 973	244,6	63,8
Třebíč	3 566	154,2	3 637	183,4	58,6
Velké Meziříčí	4 218	231,4	4 673	276,8	63,1
Žďár nad Sázavou	3 620	188,1	3 854	221,3	59,5
Kraj Vysočina	4 321	213,4	4 416	246,1	
Kg/ob	56,1		59,7		
ČR	5 025	220,3	5 184	252,6	
Kg/ob	51,3		53,2		

Náklady na SKO

datový zdroj: EKO-KOM, a.s.

SO ORP	2018		2019		2020		
	Kč/t	Kč/ob.	Kč/t	Kč/ob.	Kč/t	Kč/ob.	kg/ob.
Bystřice nad Pernštejnem	2 501	574,1	2 851	613,3	2 681	606,5	226,9
Havlíčkův Brod	2 391	488,0	2 558	497,4	2 846	557,4	196,5
Humpolec	2 788	552,6	2 870	590,4	3 118	628,3	201,8
Chotěboř	2 303	469,8	2 426	429,2	2 424	453,6	188,5
Jihlava	2 740	439,7	2 798	446,6	2 762	439,7	159,6
Moravské Budějovice	2 800	492,4	3 051	490,7	2 766	541,5	194,5
Náměšť nad Oslavou	3 011	510,1	3 034	479,3	2 890	503,1	176,6
Nové Město na Moravě	2 597	458,3	2 726	481,0	2 918	515,4	178,7
Pacov	3 453	665,2	3 409	747,5	3 180	741,5	225,7
Pelhřimov	2 677	525,9	2 913	545,8	3 192	599,3	188,9
Světlá nad Sázavou	1 761	385,8	2 318	554,1	2 533	622,6	250,6
Telč	2 598	391,2	2 419	373,6	3 435	545,2	161,0
Třebíč	2 578	459,4	2 776	496,1	2 890	532,9	184,2
Velké Meziříčí	2 595	526,4	2 841	559,0	3 011	588,4	195,8
Žďár nad Sázavou	1 999	361,3	1 570	294,7	1 883	311,7	167,0
Kraj Vysočina	2 539	471,3	2 654	483,4	2 793	514,9	
kg/ob.		186,7		183,1			185,6
ČR	2 764	535,6	2 844	547,5	2 945	573,9	
kg/ob.		196,4		195,5			194,2

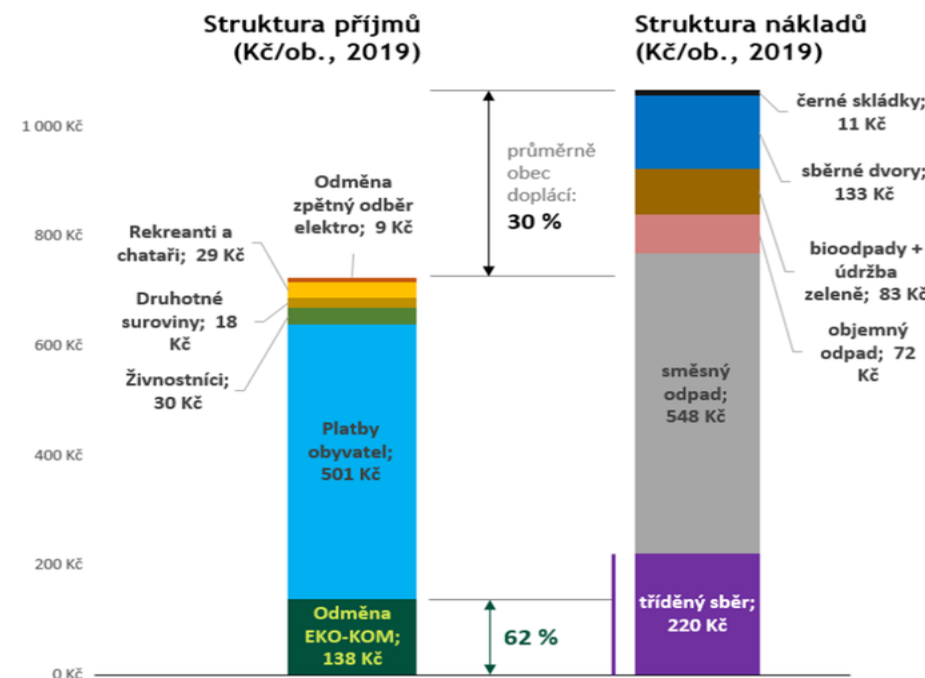

Příjmy v OH obcích (r. 2020) v Kč/ob.

datový zdroj: EKO-KOM, a.s.

SO ORP	náklady	Příjmy celkem	Příjmy od obyvatel	pokrytí nákladů celkem	pokrytí nákladů od obyvatel
Bystřice nad Pernštejnem	968,8	532,1	487,0	55%	36%
Havlíčkův Brod	1 322,9	609,1	472,6	46%	62%
Humpolec	1 119,1	768,1	692,0	69%	44%
Chotěboř	963,9	634,1	427,5	66%	61%
Jihlava	871,8	670,4	532,8	77%	43%
Moravské Budějovice	1 123,8	555,3	482,1	49%	37%
Náměšť nad Oslavou	1 296,0	541,5	478,1	42%	40%
Nové Město na Moravě	1 075,5	493,8	428,8	46%	52%
Pacov	1 119,2	634,7	584,0	57%	54%
Pelhřimov	1 080,1	659,9	584,9	61%	42%
Světlá nad Sázavou	1 243,2	662,0	516,1	53%	37%
Telč	1 306,1	528,8	479,1	40%	54%
Třebíč	1 042,5	599,7	565,9	58%	41%
Velké Meziříčí	1 220,6	543,8	501,6	45%	67%
Žďár nad Sázavou	748,4	544,1	504,4	73%	50%
Kraj Vysočina	1 050,4	610,1	521,7	58%	50%

Velikost. skupina	náklady	příjmy	od obyvatel	pokrytí nákladů celkem	pokrytí nákladů od obyvatel
do 500 ob.	1 008,0	512,6	443,0	51%	44%
501-1000 ob.	1 003,6	535,8	469,1	53%	47%
1001-4000 ob.	1 023,7	608,3	503,0	59%	49%
4001-10000 ob.	1 219,2	649,6	538,6	53%	44%
10001-20000 ob.	1 109,2	568,5	540,8	51%	49%
20001-50000 ob.	1 133,6	663,4	597,9	59%	53%
nad 50000 ob.	808,1	759,1	575,7	94%	71%
Kraj Vysočina	1 050,4	610,1	521,7	58%	50%

Děkuji za pozornost

RNDr. Martina Vrbová, Ph.D.

Manažerka ISNOV

Sdružení obcí Vysočiny

E-mail: martina.vrbova@volny.cz

Tel.: 602 647 833

